

Alexei Ogrintchouk chef-dirigent

Johan Naus klarinet

Tsjaikovski no.5

Orkest
Phion

12.09 Enschede
13.09 Arnhem
14.09 Nijmegen

aftab Darvishi werd in 1987 geboren in Teheran. Na haar opleiding in Iran vervolgde zij haar studie in Nederland. Haar werk is zeer veelzijdig en wordt uitgevoerd door veel verschillende ensembles en orkesten. Haar muziek kenmerkt zich door een combinatie van westerse kunstmuziek en Iraanse klanken. Aftab Darvishi is de komende twee seizoenen huiscomponist bij Phion.

Only Violets Remain is gecomponeerd in 2022 in opdracht van Phion. Het stuk begint met een hobosolo waarin we meteen de glijtonen uit de Iraanse volksmuziek kunnen waarnemen. De muziek werkt geleidelijk toe naar een climax, waarbij goed te horen is dat Darvishi ook is opgeleid als componist van filmmuziek. De muziek is zeer beeldend. Na een korte stilte herneemt een hoorn het muzikale verhaal. De muziek wordt opnieuw opgebouwd maar werkt uiteindelijk toe naar een wegstervend slot.

Only Violets Remain is opgedragen aan alle vrouwen in de wereld die vechten voor hun rechten. De aanleiding voor dit stuk was de dood van Masha Amini, de vrouw die overleed nadat ze was aangehouden in Iran omdat haar hoofddoek niet goed zat. De titel is afkomstig uit een gedicht van Kobayashi Issa:

*Before I arrived
Who were the people
living here?
Only violets remain*

Dat **Mozart** een prachtig **klarinetconcert** heeft gecomponeerd is waarschijnlijk te danken aan Anton Stadler (1753-1812), een Weense klarinettist die met zijn virtuositeit en fluwelen geluid ervoor zorgde dat de klarinet steeds meer als een volwaardig

instrument werd beschouwd. De klarinet was in die tijd nog tamelijk nieuw en volop in ontwikkeling. Mozart was bepaald geen liefhebber van het instrument maar Stadler bracht daar verandering in. Voor hem schreef Mozart verschillende kamermuziekwerken, twee solo's in zijn laatste opera, *La Clemenza di Tito*, en uiteindelijk het klarinetconcert. Op 35-jarige leeftijd is dit klarinetconcert het laatste werk dat Mozart voltooide, alleen de losse fragmenten van het Requiem zouden nog volgen. Mozart was in zijn laatste jaar op het toppunt van zijn kunnen en productief als nooit tevoren, maar toch had hij het niet makkelijk. De oorlog met Turkije zorgde ervoor dat er minder geld voor de kunsten beschikbaar was en de smaak van de verwende Weners begon te veranderen. Mozart hoorde bij de oude lichterding terwijl er ook nieuw talent opkwam. Niettemin hoort het klarinetconcert tot zijn beste werken.

Wat opvalt aan het eerste deel is dat het eerste thema uitzonderlijk rijk is aan ideeën, variaties en contrast in sfeer. Een contrasterend tweede thema is daardoor vrijwel afwezig. De klarinetpartij is virtuoos en zangerig en maakt dankbaar gebruik van de afwisseling van klankkleur in de verschillende registers. Het tweede deel, adagio, is een eenvoudige A-B-A-vorm met zangerige en vredige muziek. Het afsluitende rondo is uitermate elegant en opgewekt; een schril contrast met de gezondheid en de levensomstandigheden van de componist.

In 1888, het jaar waarin hij zijn **vijfde symfonie** voltooide, was **Tsjaikovski** op het hoogtepunt van zijn roem. Hij werd beschouwd als de belangrijkste Russische componist van zijn generatie, hij was een zeer gerespecteerde dirigent, zijn werken werden in verschillende landen van Europa uitgegeven en zijn opera's werden met regelmaat op internationale podia uitgevoerd. Toch twijfelde hij aan zijn kunnen als componist en aan de kwaliteit van zijn *vijfde symfonie*. 'Na elke uitvoering raak ik er meer en meer van overtuigd dat mijn laatste symfonie een mislukking is... het blijkt te kleurrijk te zijn, te massief, te onoprecht, te lang en niet aansprekend. Heb ik mijn beste tijd als componist gehad?' Dit schreef hij aan zijn begunstiger Nadezjda von Meck. Veel critici waren het daarmee eens. Zij maakten bezwaar tegen de gepassioneerde en emotionele lading van het stuk. Voor Tsjaikovski was het echter noodzaak om via de muziek zijn diepste gevoelens uit te spreken. In de vierde en de zesde symfonie heeft Tsjaikovski een programma meegeleverd: een 'uitleg' waar de muziek over gaat. Bij de vijfde is er geen programma bekend. Wél weten we dat Tsjaikovski worstelde met zijn homoseksualiteit en dat hij dat beschouwde als een noodlot. De strijd tegen het noodlot is misschien de onderliggende gedachte van de vijfde symfonie. Om dat weer te geven gebruikt Tsjaikovski een motief dat in alle delen terugkeert.

We horen dat motief direct in de inleiding, tamelijk somber, in het lage register van de klarinet, waarna zich een prachtig, energiek en afwisselend eerste deel ontwikkelt. Het tweede deel, een andante dat begint met een zangerige hoornsolo, wordt halverwege ruw onderbroken door datzelfde noodlots-motief. In het derde deel, een elegante en soms wilde wals, klinkt het motief bijna als een echo, teder en berustend. Het vierde deel is voor een belangrijk deel rondom het motief opgebouwd.

De muziek is levendig, plechtig maar ook feestelijk en sluit ronduit vrolijk af in E groot. Is het noodlot overwonnen?

Tijdens een Europese tournee in 1889 heeft Tsjaikovski zijn vijfde symfonie vele malen gedirigeerd. In een brief aan zijn broer Modest schreef hij: 'Het mooiste is dat de symfonie me niet langer tegen staat. Ik ben er weer van gaan houden.'

auteur: **Jacob Jansen**

Programma

Aftab Darvishi (1987)

🎵 **Only Violets Remain**

W.A. Mozart (1756-1791)

🎵 **Concert voor klarinet en orkest in A, KV 622**

Allegro

Adagio

Rondo: Allegro

Pauze

P.I. Tsjaikovski (1840-1893)

🎵 **Symfonie nr. 5 in e, opus 64**

Andante – Allegro con anima

Andante cantabile, con alcuna licenza

Valse. Allegro moderato

Finale. Andante maestoso – Allegro vivace

Biografie Alexei Ogrintchouk

De Nederlands-Russische Alexei Ogrintchouk is dirigent en hoboïst. Alexei Ogrintchouk beleefde in 2020 een uiterst succesvol debuut als dirigent bij Orkest Phion, waarna hij in 2023 werd aangesteld als chef-dirigent van het orkest. In 2025 werd de samenwerking met vier seizoenen verlengd tot en met seizoen 2029- 2030.

Lees een interview met hem over het nieuwe seizoen, waarin hij maar liefst 5 programma's dirigeert.
Phion.nl/openingsconcert2025

Biografie Johan Naus

Ook dit jaar soleert een van de orkestleden bij het openingsconcert. Johan Naus (1987) is al 17 jaar soloklarinettist en sinds 2016 aan Orkest Phion verbonden. Hij schittert in Mozarts *Klarinetconcert* dat volgens concertmeester Bas Treub "één van de allermooiste klarinetconcerten" is.

Lees in het seizoenmagazine waarom het voor een klarinet-tist zo bijzonder is om niet in maar vóór het orkest te soleren.
Phion.nl/openingsconcert2025

Composer in residence Aftab Darvishi

De Iraanse Aftab Darvishi is twee jaar composer-in-residence bij Orkest Phion. Van haar klinkt in het openingsconcert 'Only violets remain', een werk dat zij enkele jaren geleden in opdracht van het orkest schreef. In januari en februari is nieuw werk van haar te horen in het kamermuziekprogramma 'Brahms als inspirator'.

Lees een artikel over hoe Aftab haar culturele erfenis uit Iran verwerkt in haar muziek.
Phion.nl/openingsconcert2025

Over Orkest Phion

Orkest Phion is het symfonieorkest van Gelderland en Overijssel en behoort tot de grootste orkesten van Nederland. Het orkest staat naast het brengen van de symfonische canon ook bekend om zijn veelzijdige en vernieuwende programmering en streeft ernaar symfonische muziek toegankelijk te maken voor een breed publiek. Met educatieve projecten, samenwerkingen met andere kunstdisciplines en crossovers laat Phion klassieke muziek leven, voor iedereen.

Daarnaast zet Orkest Phion zich in voor speciale programma's om jongere generaties te enthousiasmeren voor klassieke muziek. Het orkest beschikt bovendien over de Phion Heersink Academy, een opleidingsinstituut waar jonge musici waardevolle praktijkervaring opdoen binnen de dynamiek van het moderne orkestleven.

Orkest Phion vierde in seizoen 2024–2025 zijn eerste lustrum en trad op bij nationale evenementen als Koningsdag in Doetinchem en het 5 mei-concert op de Amstel.

26.09–05.10

Symphonie Fantastique

Alexei Ogrintchouk (dirigent) en Hawijch Elders (viool)

De Fantastique is een werk van zeldzame klasse, een van de meest iconische composities van de negentiende eeuw.

Speelsteden: Enschede, Doetinchem, Zwolle, Apeldoorn, Nijmegen (concert in een ander jasje) & Arnhem

24.10–25.10

Maxim Rysanov speelt Prokofjev

Maxim Rysanov (solist en dirigent)

Maxim Rysanov opent dit concert met Soundscapes, een muzikale verkenning van nieuw naar oud

Speelsteden: Arnhem & Enschede

Check alle concerten en schrijf je in voor onze nieuwsbrief op www.phion.nl

Orkest Phion

Met dank aan

Ministerie OCW, Provincies Gelderland en Overijssel, gemeentes Apeldoorn, Arnhem, Enschede en Nijmegen, Familie Heersink Innovatie Fonds, Sociëteit Apollo, Stichting Vrienden & Mecenaat van Phion, Dirkzwager, Koninklijke Burgers' Zoo, Appeldoorn, Bibu Arbeidsmediation, Den Hartog Heuff notarissen, DK Makelaars, Eshgro, INN'Twente, Landgoed De Wilmersberg, Regalis, Van 't Hof Schoonmaak en ZON Zwolle.

Volg ons:

Je kunt Orkest Phion op allerlei manieren steunen.
Kijk voor meer informatie op phion.nl bij Steun.